

CSONGRÁDI UJSÁG

Előfizetési árak:
Egész évre 4 korona, fél évre 2 korona, negyed évre 1 korona.
Egyes szám ára 8 fillér.
Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő
RÉTI FERENC

Szerkesztőség:
II. kerület, Rózsa-utca 7. szám.
Kiadóhivatal:
Bozó és Justin könyvnyomdája Szentháromság-ter 2. szám.

II. évfolyam.

Csongrád, 1904. július 10.

28. szám.

Wildfeuer & Comp.

A Rákóci korszak bús magyarja, méltán kiáltott fel nagy bánatában „ne nézd Uram, hogy ő német!”

Wildfeuer úr a keresztény fogyasztási szövetkezet központi igazgatója. Mi szegény alföldi magyarok, szemlélvén a keresztény fogyasztási szövetkezet esekelményeit, tisztán a magyarság szempontjait mérlegelve, felsóhajtunk Rákóci búsmagyarjaival, s lehozzuk a következtetést: „adtál Uram esőt, de nincs benne köszönet!”

Köztudomású tény, hogy az országban egyes helyeken fellendült keresztény fogyasztási szövetkezetek, az árúk beszerzési forrását illetőleg, vajmi esekély súlyt fektetnek arra, hogy az árúkat honi vagy külföldi cégek szállítsák-e? Megnyugtató mindenesetre rájuk, s a kétségtelenül náluk is jelentkező üzleti szempontokra azon tudat, hogy „olesó . . .”

Tudjuk azt édes mindnyájan, hogy pl. Csongrádon is kizárólag külföldről importált cukrot árúsítanak, pedig Magyarországon államilag kedvezményezve legalább 8 cukorgyár működik. Raktárunkban a feltári érték alig 10%-át képezi a magyar gyártmány, s mindannak dacára a forgalom kielégítő, mert hát a magyar emberre, különösen az alföldi gazdára teljesen közböbös a hazafiság szempontja.

Kétségtelen, hogy a fogyasztási szövetkezetek ilyen elfajult válfaja, mint amely a „keresztény” jelzót is felveszi, a „gyűlölet jegyében” született, s ha nem biggyesztette volna neve elé ezen hangzatos jelzót, Csongrádon éppen úgy mint másutt, régen átadatott volna a feledésnek. Itt existál, s ha a feltári eredményt is figyelembe vesszük, még gyarapodik is.

Lehetetlen meg nem vádolnunk a kormányt, amely ily nagyfokú „nemtörődomséggel” szemel huny az ilyfajta szövetkezetek hazafiatlan törekvései előtt, s példátlan közönye mintegy bátorításul szolgál a tekintetben, hogy Wildfeuer úr és budapesti társai többet és többet merészeljenek.

Nem elég, hogy közönséges fogyasztási cikkeik beszerzési helye Bécs, nem elég hogy a köztudományból, a nemzet feleslegeiből naponként 1000 és 1000 esetben vándorol ki külföldre a pénz, most már a némi javulást mutató honi gyári ipar tönkretételét is célozzák, mert hát Magyarország termékei, nekik, a hangzatos elvekben dolgozó hazafiaknak, nem kielégítő, nekik Csehország s annak gyáriparának kultiválása a fontos.

Nem kevesebbről van szó mint arról, hogy Wildfeuer úr, a Csongrádi Fogyasztási Szövetkezet könyvelőjét Csehországba küldötték a célból, hogy az ottani gyári termékek, s különösen a divatárú cikkek behozatalát előkészítsék, legalább is az illető könyvelő ezzel dicsekedett.

Uraim! Wildfeuer & Comp.! Önök egyszerűen nem hazafiak, s ha csupán arról volna szó, hogy egy Magyarországon be nem szereshető árúk készletben tartása elengedhetetlen, találnánk mentességet az Önök számára, de a jelen körülmények között, midőn tudjuk azt, hogy az a külföldi szemét, amely tetszetős alakjánál fogva a csongrádi elfajult ízlesek kielégítésére szolgál, s csak azért szerzendő be, mert Önöknek a konkurenciát kell felvenni, mi kik minden törekvésünket arra irányítottuk, hogy népünk elfajult ízlelését kiirtsuk, mi a magunk részéről csak megbotrányozással vehetünk tudomást arról, hogy Önöknek a magyar hazafias szempont követelményeiről, fogalmuk sincs.

Önök mindnyájan, egyetemlegesen, egy nagy és nemzetietlen irányt képviselnek. Önök fentartói, közvetítói annak a bűnös irányzatnak, hogy Magyarország még továbbra is Ausztria és Bécsnek, s általában az osztrák ipari termékeknek legyen piaca, nagy elfoglaltságuk közepette nem látják be azt, hogy ennek a szegény országnak a célból, hogy prosperálhasson, elsősorban a még kezdetleges ipar s kereskedelem termékeinek előállítására és értékesítésére van szüksége, s ha Önök kendőzött céljaikban csak a haszonra, a mindenároni haszonra utaznak, nem érdemlik meg, hogy ez a nemzet csak egy percre is, megtúrje az Önök manipulációit.

Nem vagyunk politikai lap, s jelen közleményünk végcélja nem is lehet országos politikai elvek reprodukálása, de az ügy jelen állásában lehetetlen volt rá nem mutatnunk azon bűnös, s különösen nemzeti szempontból kárhóztos irányzatra, amelyet a Keresztény Fogyasztási Szövetkezet, s annak élén Wildfeuer úr és társai követni szándékoznak, s éppen azért jelen közleményünket megszivvelésül szíves figyelmébe ajánljuk a szegedi kereskedelmi és iparkamarának, mint amelynek területén Wildfeuer úr és társai ezen legújabb stiklijüket megvalósítani törek-szenek. **V.**

Községi háztartásunk.

Lapunk múlt számában tárgyaltuk községi közigazgatásunk köréből azt a szomorú jelenséget, hogy dacára minden

igyekezetünknek, az előjáróság nem takarékoskodik, s a rendes évi köz költségvetést be nem tartja és így miután a felsőbb közigazgatási hatóságaink e tekintetben felügyeleti, megtorlási jogaikat ép-penséggel nem gyakorolják, a községi képviselők legnagyobb része pedig semmit sem törődik a dologgal: nincs, de a jövőre sem tapasztalható semminemű jogosult remény aziránt, hogy a viszonyok változni fognak és eljő az idő, amidőn a községi háztartásunk megnyugtató, rendes normális állapotba fog jutni.

Hogy a felvetett baj oka kuforrását megtalálni ne legyen olyan nehéz, gondoskodott arról községi előjáróságunk a legutóbb megtartott községi közgyűlésen. Ahol is minden figyelem nélkül arra, hogy az egyes címeken van-e fedezet, a legnagyobb könnyelműséggel kiutaltatott a legnagyobbbrészt községi előjárósági tagokból álló „kánikulás” közgyűlésen több mint 3000 korona kiadást.

Nohát nagyon természetes, hogy ily gazdálkodási rendszer mellett soha sem javulnak a községi háztartási viszonyok. Ily körülmények között igen természetes, hogy soha sem fog betartatni a községi köz költségvetés.

Ennek a rendszernek azonban megkel-lene változnia, ha a felsőbb közigazgatási hatóságok is állandó őrszemmel kísérik a községi adminisztrációt és közgyűléseket nagy munkaidőben csak elkerülhetetlen esetekben engednének megtartatni, az előjáróságot pedig felelőssé tennék nemesak, de minden félrelépést meg is torolnának annak érdekében, hogy a takarékoság elvei értelmében, szorosan betartsa az előjáróság az évi költségvetést és ezzel ellenkező irányban ne merészeljen eljárni még a közgyűlés köpenyége alatt sem.

Addig azonban, még megeshetik az, hogy az előjáróság a közgyűléssel egyszerre több kisebb-nagyobb tételben 3000 koronát kiutaltat anélkül, hogy bárki is keresné, vajjon ad-e fedezetet a javasolt kiadásokra a költségvetés; addig takarékos és rendszeres gazdálkodásról beszélni sem lehet.

Különösen, ha a községi képviselők közül azok is, akik bent laknak a városban, elkerülnek állandóan a közgyűlést, — azok pedig, akik megjelennek, nem merik vagy nem akarják minden oldalról meghányani és vetni az előjáróság javaslatait, hanem csak a fejbőlintó Bálintok álmos szerepét játszzák.

Valóban nagyon itt lenne az ideje, hogy az önzetlenebb gondolkozású, a közügyek

Fagylalt-különlegességek Hubert János cukrásznál
(Iskola-utca 4. szám) kaphatók.

Vasár- és ünnepnapokon külön helyiség áll tisztelt vendégei rendelkezésére.

iránt őszintén érdeklődő polgárok tömörülnek a községi közérdekek védelmére és fejlesztésére.

Közgyűlés.

Folyó hó 4-én délelőtt 9 órakor rendes havi közgyűlés tartott. A tárgysorozatban felvett tárgyak között legfontosabb volt a Csongrád-sövényházi ármentesítő társulat által beadott egyezségi tervezet, mely a régi befektetések kártalanítására vonatkozik. Köztudomásosan alapszik, hogy ezen ügy már évek óta napirenden van anélkül, hogy az érdekelt felek között egyik, vagy másik irányban megállapodás jött volna létre. Végre a társulat áttette az ügyet a közgyűlés elé azzal a megkereséssel, hogy küldjön ki a saját kebeléből egy bizottságot, melyvel az egyezséget a kölcsönös érdekek szem előtt tartása mellett létrehozni lehetne. A képviselőtestület a legnagyobb készséggel tett eleget eme felhívásnak, már annyival is inkább, miután ezen egyezség sikeres megoldásától lett függővé téve az elviselhetlen közterheknek kifizetése, melyek ezidőszert a költségvetést annyira irreálissá teszik.

A bizottság hónapokon keresztül tárgyalt a társulattal, de sajnos nem kedvező eredménnyel. S így azon stádiumba jutott az ügy, hogy a múlt év november 20-án tartott közgyűlés oly határozatot hozott, melyszerint fenálló követelést bírói úton kívánja érvényesíteni. A per vitelével pedig Szvoboda Ferenc ügyvéd lett megbízva.

Minthogy a társulat maga belátta, hogy egy hosszadalmas s végeredményében költséges per esélyeinek szolgáltatja ki önmagát, merev álláspontjából engedett, s egy újabb egyezségi tervezet dolgozott ki s azt a képviselőtestület elé terjesztette.

A képviselőtestület ezúttal az előjárás által proponált határozati javaslat értelmében úgy határozott, hogy amennyiben községi törzsvagyon elidegenítéséről van szó, a törvény ide vonatkozó rendelkezése értelmében egy újabban meghirdetendő közgyűlésen fog érdemileg határozni. Minthogy pedig maga a benyújtott egyezségi tervezet a képviselőtestület tagjai előtt nem ismeretes, illetve annak tartalmáról tudomással nem bír, Söhlly Gyula főjegyző indítványa folytán egyben elhatározatott, hogy az lesokszorosítsák, s az összes képviselőknél kiosztassák, hogy így az érdemleges tárgyalás alkalmával a képviselő-

testület minden egyes tagja kellő tájékozást szerezzen magának az egyezségi tervezet lényegéről s legjobb tudása és lelkiismerete szerint adhassa le szavazatát.

Szvoboda Ferenc az előjárásági határozattal szemben azt indítványozta, hogy az ügy vétessék le a napirendről s már ezúttal mondja ki a közgyűlés, hogy a benyújtott egyezkedési tervezet nem hajlandó még csak tárgyalás alá sem venni, miután ő azt már előzőleg beható tanulmány tárgyává tette s arról győződött meg, hogy az semmiféle újabb engedményeket nem biztosít. Egyben indítva érzi magát a képviselőtestület figyelmét arra is felhívni, hogy amennyiben már a múlt év november 20-án tartott közgyűlés oly értelmű határozatot hozott, hogy a társulattal szemben fenálló követelést bírói úton kívánja érvényesíteni s e tekintetben már a megfelelő intézkedést folyamatba is tette, nem-e fog egy újabb határozat prejudikálni a már meghozott határozatra s így a további eljárásokra befolyást tenni.

Mi értjük Szvoboda Ferenc úrnak aggályait, sőt megengedjük, hogy lényegében igaza is lehet, de nem érhetünk vele egyet abban a tekintetben, hogy mindenáron pert folytassunk a társulattal, ha az nem zárkózik el a méltányos kiegyezés elől, mely által lehetővé tétetnek a kölcsönös érdekek kielégítése. Különböztetjük magat az egyezkedési tervezetet mi sem ismerjük, s így nem tudjuk miféle engedményeket akar biztosítani, de annak idején, ha tisztaképét látjuk megvilágítani a helyzetnek, mindenáron visszatérünk ezen nagyfontossággal és messzekiható erővel bíró ügyre.

Nagyistók Farkas kérelmének a közgyűlés helytadott és a terhére előirt boritaladó tartozását törölni határozta.

Miskolc Ferenc iktató részére 2 heti szabadság megadatott.

Patyi Mária kérelmével el lett utasítva, miután férjétől történt külön válása után is a kiegyezés kedvezményét a maga részére is biztosította s a szülő is az ő tulajdonát képezi.

A közgyűlés tudomásul vette Csongrád vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozatát, melyszerint jóváhagyta Miskolc Ferenc iktató személyéhez kötött fizetési javítást, mely 200 koronában lett megállapítva évenként.

Ugyancsak tudomásul vette a közgyűlés az előjárásági által bejelentett pénztárvizsgálatról felvett leleteket.

Mészáros Károly részére 6 heti szabadság engedélyeztetett, megrongált egészségének helyreállítása szempontjából.

II. Rákócy Ferenc élete és szabadságharca.

Irta: **Réti Rózika.**
(Folytatás.)

Eközben a szerenese, e szeszélyes istenaszszony családja, csalogatta Rákócyt, hol egyik, hol másik párthoz szegődött. Erdélyben nem tudott maradandó hatalmat biztosítani a császáriak miatt. A döntő eredmény késett, az ország erje kimerült, a vitézek türelmetlenkedtek. Rákócy újra sürgette a francia segítséget. Ezek kívánságára az 1707-diki ónodi gyűlésen kimondta a rendekkel az elszakadást a Habsburg-háztól s kimondták, hogy a háborút végső erejükig folytatják.

Azonban lassan-lassan lejjebb szállott, lehanyatlott a kurucok szereneseesillaga. XIV. Lajos francia király halogatta a szövetség megkötését. Erre reményvesztetten sokan átpártoltak a császárhoz, ki a megtérteknek bocsánatot hirdetett. Fogyott, pusztult a déleleg kuruc sereg s a megmaradt is bús, esüggelget lélekkel indult egyik haremzóról a másikra. Lelohadt az emberelő kedve. Megkezdődtek a kínos, gyászos vereségek. Jött a trencsényi 1708-ban, majd elveszett Erdély s nagyrészt a Dunántúl, 1710-ben Romhány és Vadkert mellett veszítették csatát s a szegény kurucok már a Tisza felső vidékein húzták meg magukat. Fogytak, egyre fogytak... A járvány is pusztította őket, s néhányan közülök eladták lelküket a sátánnak, megtagadták hazájukat és Judásként árulták el saját véreiket, így Bezerédy, Ocskay.

De Rákócy saslelke most sem szegi szárnyát. Megmozdít minden követ, támogatást kér a svédktől, oroszktól, bajor hercegtől, de mindhiába. Mas volt megírva a sors könyvében. Hívei nagy-

része is belefáradt már az áldatlan küzdelembe és békesség után vágyakozott. Erre is hajlott már a fejedelem, sőt hazája érdekében kész volt Erdélyről is lemondani. De az erdélyi rendek nem egyeztek bele a lemondásába és kérték, hogy tegyen még egyszer próbát az orosz cárral. Rákócy engedett, elment Beresényi után Lengyelországba. Távollétében felhatalmazott vezére, Károlyi Sándor megkötötte a szatmári békét 1711-ben, I. Lipót utódával, III. Károlylyal, ki megerősítette az alkotmányt, a vallásszabadságot és visszaadta a nemesek jogait. Rákócy feloldotta hűveit esküjök alól, de saját személyének nem kellett a béke. A remény szikrája még ott villogott lelkében, — hátha visszafordul még a szerenese? És nem fogadta el a három heti határidőt, a császár bocsánatát; nem jött haza Lengyelországból... és nem jött haza többé sohasem...

És szétoszlottak, szétzóródtak, eltűntek az egykor büszke, dicső kuruc csapatok, ... mint az eltévedt nyáj pásztor nélkül... Lerongyolódva, elpusztulva, kimerülve, kiéhezve... szétzóródtak az országban... Ki a császár kegyelemkenyerét eszi, ki meg elmegy szívében keserűséggel bujdosónak s elhagyott, sötét erdőknek lesz sötét lakója... És szól a bujdosó szegénylegények szomorú nótája onnan a lombtalan fák közül:

„Levelét fa csak hullatja,
Keltünk-jártunk eltakarja.
Kis madárka bús szózatja
Hírünk-nevünk elsiratja...“

Majd még szomorúbban:

„Zöld erdő harmatát,
Piros eszímam nyomát
Hóval lepi be a tél,
Hóval lepi be a tél...“

Justin Lajos tanácsnok azt a jelentést terjesztette be, hogy a közmunkát nagyon sokan nem dolgozták le természetben, miáltal az utakat nem állott módjában a követelményekhez képest kijavítani. Kéri a közgyűlést a megfelelő intézkedések folyamatba tétele iránt. A közgyűlés utasította az előjárásági, hogy a kimutatott mulasztóktól szedje be a már megállapított napszám illetményeket.

Ugy a népkertre, valamint a középtületek alatt lévő pincékre benyújtott utóajánlatokat a közgyűlés figyelembe nem vette, miután a megtartott árveréseken a törvényes formák szigorúan betartottak, az árverési feltételekben pedig nem foglaltatik oly kikötmény, hogy esetleg utóajánlat is elfogadtatik, de viszont az ajánlattevők maguk személyesen is résztvettek, sőt befolytak az árverés tényleges részvételébe; tehát módjukban állott azt az összeget megígérni, melyet később utóajánlat folytán kívántak biztosítani.

A közlegelőkre megtartott árveréseket a közgyűlés tudomásul vette.

Fodor Sándor és testvérei részére az eddig fentartott nádlerakodó hely a felajánlott haszonbér mellett engedélyeztetett, de oly kikötéssel, hogy azt kizárólag arra a célra lesznek jogosítva használni.

Szabó Mihály előfogatos azon kérelme, hogy a fenálló szerződés minden árlejtes nélkül további 3 évre meghosszabbíttassék, mellőztetett, ellenben utasítva lett az előjárásági az árverési feltételek kidolgozására s azt a közgyűlésnek bemutatni. Az árverési feltételek pontról-pontra felolvasattak s a közgyűlés azt tudomásul vette.

HIREK.

— **Családi öröm.** Hornyik Károly főkántornak kedves családi örömben volt része a hét folyamán. Gimnázium hetedik osztályát végzett Sándor nevű fia kispapnak felvétetett. A jámbor életű ifjúnak régi vágya teljesült most s szülői boldogságát éppen a felvételt napján egy másik családi öröm is gazdagította, ugyanis a kántor urat felesége egy egészséges fiúgyermekkel ajándékozta meg.

— **Villanyvilágítási értekezlet.** A községi előjárásági f. hó 9-én délelőtre értekezletre hívta egybe a községi képviselőtestület tagjait, mely értekezletnek tárgya a Ganz és Társa gépgyár kiküldöttének előadása mellett, a villanyvilágítás kérdésének megbeszélése volt. A meghívott képviselők közül igen kevesen jelentek meg s azok előtt ismertette a gépgyár kiküldött főtitkára a

És fölsír a tárogató árván, kesergőn:

„Jaj Rákócy, Beresényi,
Vitéz magyarok vezéri
Bezerédi!
Hová lettek magyar népnek
Elő tüköri?“

— — — És kesereg nyert csaták emlékein, jellenek romjain, idegen országban a bús fejedelem:

„Hajh Károlyi Sándor,
Károlyi Sándorom,
Hová lőtt, háová lőtt
Az én szép táborom? . . .“

... Önként ment ki, maga jószántából száműzte magát örökre a fejedelem, mert nem tudta kivívni mindazt, amit maga elé tűzött, mert csak segíteni tudott a helyzeten, de azt gyökeresen megváltoztatni nem volt képes. Mert nem tudta elérni a vágyva remélt ideált: a teljes szabadságot, a teljesen független hazát. Lemondással mondja a kurucköltő szavaival:

„Kovácsom, kovácsom,
Udvari kovácsom!
Fordítsd meg a patkót
Hódos paripámon;
Az elejét hátra,
Ne forduljon vissza!
Ugy sem jövök vissza
Szép Magyarországra!“

— — —
Amerre tenger zúg,
Amerre a szél jár,
Csillag lehanyatlak,
Ott nyugszom meg én már.“

Hű emberei többen, — kik mellette voltak a verőfényes napokban, elkísérik a rideg, örökös számkivetésbe is. Így Beresényi, Csáki generális, Forgács, Zay stb. és hű írődeákja, Miklos Kelemen.

villanyvilágítás kérdését. Csongrádon a villanyvilágítást szerinte három formában lehetne megvalósítani, vagy házilág, házikézeléssel, vagy a világítás bérbeadásával, végül olyképp, ha az építető gyár veszi bizonyos időre haszonbérbe a telepet, melyért ellátja a közvilágítást, viszont a község fizeti az építési költség törlesztési részleteit. Mint legelőnyösebbet ajánlja, hogy a község valamelyik malommal kössön e tekintetben szerződést, ki a község terhére felállítandó vezetékét villannyal ellátja. Miután sem terv, sem költségvetés nem állott az értekezlet előtt, ez alkalommal csupán annyiban történt megállapodás, hogy a községhez ismertető felhívás lesz kibocsátva a villanyvilágítás lényege és költségeiről s azután fognak összeírni azokat, kik a villanyvilágítást lakásukba bevezettetni ohajlják. Igen természetes, hogy az egész villanyvilágítási kérdés kettőn fordul meg: először, hogy olcsóbb lesz-e, vagy nem lesz-e drágább, sokkal drágább a petroleum világításnál, megóvható-e a község az esetleges villanyórával való becsapásoktól s hány lángot jegyeznek a magánfogyasztók. Részünkről figyelemmel azon sok előnyre, melyvel a villanyvilágítás a petroleum felett rendelkezik, hogy tisztább, kényelmesebb, szebb, ajánljuk, hogy a község karolja fel s mennél többen jelentkezzenek. A villanytelep mikénti felállításához, természetesen csak akkor tudunk hozzászólni, ha majd előttünk áll a terv és költségvetés.

Házszentelés. Ez a régi kedves szokás, ügylátszik, ismét otthonos lesz Csongrádon. Szombatom mult egy hete egy kedves összejövetellel népesítette be Borbás Sándor takarékpénztári könyvelő szt. György utcai lakását, amikor is az illető tisztársai és városunk előkelősége osztozott a házigazda örömeiben. Kívánjuk, hogy a könyvelő úr családjával együtt sok vidám, zavartalan boldogságot élvezzen az új lakásban.

Eljegyzés. Berényi Károly nyomdász eljegyezte Schwarc Róza kisasszonyt, Schwarc Vilmos kereskedő leányt.

Harangozói iratmányok. A csongrádi rom. kath. hívek régi panasza, melyszerint a harangozónak önkényűleg túlmagasra emelt és a híveket méltánytalanul terhelő iratmányai, díjai, a méltányosság elvei és a szolgálat arányában szabályoztassanak, úgy halljuk, legközelebb orvoslást nyer. Mert Réti Ferenc községi képviselő indítványára a községi közgyűlés több mint egy éve felírta a megyés püspökhöz, kérvén a harangozói iratmányainak törvényes úton leendő szabályozását. A püspök kiadta még a mult év

előjén a rendeletét, utasítván a plébánost az ügy rendezésére. A plébános úr most végre, miután már a kellő adatokat összegezte, úgy halljuk, legközelebb közgyűlés elé fogja terjeszteni az ügyet. Itt is valóban az ideje, hogy e régen vajudó ügy a hívők kívánságához képest rendeztesse.

A polgári fiúiskola fejlesztése. A hét osztályú polgári iskola eszméje Berzevicy minisztersége alatt ismét felvetett s ha a közös hadügyminiszterrel az önkéntesi jog megadásában megállapodás jön létre, akkor az a megvalósulás stádiumába lép. Addig is, míg az megvalósul, Farkas Béla igazgató egy kész tervezetet terjeszt a tanfelügyelő elé a gazdasági tanszék felállítására és a kézimunka (slőjd) tanítása érdekében. Ez a tervezet, ha idejében jut a miniszter elé, biztosítéka lenne annak, hogy polgári fiúiskolánkban a gazdasági ismeretek és az élethez oly nélkülözhetetlen kézügyesség taníthatni fog. Fő az, hogy muladékosság ne legyen senkinek a részéről, mert akkor szeptemberben újra a régi nótát fújjuk: hogy nem fejleszt a miniszter az intézetet, hogy így, hogy úgy stb., pedig az intézők lesznek az okai mindennek.

Szövetkezeti gyűlés. A csongrádi fogyasztási és értékesítő szövetkezet augusztus hó 7-én az áll. polgári fiúiskola rajztermében közgyűlést tart. A gyűlés fontosabb tárgyai lesznek: elnök, alelnök s igazgatósági tagválasztás, a megejtett feltározás eredményének bejelentése. Hogy ez a sok személyi változás mily hátrányára volt a szövetkezet ügyének, melyet szolgál, az köztudomású. Miután az eddigi elnök Csongrádról elköltözik és az alelnök sem akarja megtartani tisztségét, a tagok legnagyobb része, mint értesültünk, elnöknek Eder János tanárt, alelnöknek pedig Szarka Ödön tanítót ohajlja megválasztani.

Megjelent. Az állami polgári leányiskola értesítője, csinos kiállításban, a hét folyamán került ki lapunk nyomdájából. Térésükre miatt jövő számban ismertjük.

Színházi jelentés. Palotay Antal, az alföldi színház igazgatója f. hó 16-án kezd meg társulatával előadásait a népkerti nyári színházban. Egyelőre 20 előadásra nyit bérletet s a legjobb és legújabb darabok előadását helyezi kilátásba. Bérletjegyek Földváry Húgó titkárnál válthatók.

Halálozás. F. hó 8-án temették el nagy részvét mellett öz. Rosenberg Jakabné szül. Szilberer Mária bábaasszonyt, akit Csongrád apraja-nagyja ismert. A gyilkos kór 65 éves

Lengyelországból Angliába, majd Franciaországba mennek, itt Rákócy XIV. Lajostól 130,000 forint évidíjat kapott. A bécsi udvar áskálódása miatt azonban innen is tovább vándorolt Konstantinápolyba. Majd 1720-ban végleg Rodostóban, a zúgó Márványtenger kies partján telepedett meg. Tizenöt évig még itten élt bujdosótársai körében, elvonultan, kolostori csendben a fejedelem. A kuruszállások a város szélén voltak, körülvéve virágos mezőkkel, veteményes-, szőlős- és gyümölcsöskertekkel. Maga a fejedelem is kertet műveltetett, házat építtetett. Korán feküdt, korán kelt s a nap nagy részét imádkozással és mihelyhallgatással töltte. Ezenkívül olvasgatótt, irogatta emlékeit, önéletrajzát és szabadságharc történetét; szorgalmasan dolgozott eszterga padján és gyakran vadászott nyúlra és fogolyra. Utóbbi éveiben sokat bántotta a köszvény és hideglelés. Mikes folyton aggódik egészsége fölött: „Mert ha titkolja is, de észre lehet venni, hogy nagyon valami belső baja.”

Az erős természetű fejedelem nyugodtan várta a halált és lelkét az Úr, — híveit a vezér kegyelmébe ajánlva, elszenderült 1735. április 8-án, éppen nagypénteken; óriási keserűséget hagyva maga után. — „Könyhullatással eszszük kenyerünket és olyanok vagyunk, mint a nyáj pásztor nélkül” — siránkozik Mikes. Konstantinápolyban, a Saint Benoit templomban temették el hívei és sirját 1889-ben Thaly Kálmánnak sikerült feltalálnia. Szívét Franciaországba vitték kívánságára, valószínűleg azért, mert ott van eltemetve felesége is, ki 13 évvel előbb halt meg szegénységben. Nem tudni mi oka, hogy azt az embert, „kit ellenségei is nagyok tartottak”, felesége nem követte az elhagyottság, a számkivetés büs napjaiban, azonban valószínűleg a bécsi kormány akadályozta meg. Valamint Rákócy két fiát, Józsefet és Györgyöt is Bécsben nevelték, elég

hiányosan. Nem esoda, hogy mindkettő oly „messze esett almafájától” és oly idegen lett hozzánk. A fiatalabb, György fel is kereste apját titkon Rodostóban. Ekkor, — 26 éves korában látta őt először a fejedelem és nagy öröme telt benne, bár fájt neki a németsege . . .

Mikes irataiból tudjuk, hogy Rákócynek akkora agya volt, mint két embernek. Hát még a lelke! Az a hatalmas, erős, nemes lélek, mely egy eszmét követett egész életében: a szabadságot. Ennek a harcosa, ennek a mártírja lett. Saját egyéni életét egészen feláldozta, önmagát egészen odaadta a magyar nemzetnek. Legyünk halásak emlékének, kegyelettel említsük nevét!

. . . Porai ott nyugosznak messze földön, idegen hazában, tengerzúgás, habmoraj az altató dala. Idegen szellő susog sirja fölött, idegen rög borul rája . . . Most indult meg a mozgalom a hazaszállítására.

Hozzuk haza, itt van az ő helye, miközöttünk, a haza szent földjében. Itt edesebbek lesznek az álmái . . . Itt paesirta zeng majd fölötte, virág borul rája . . .

Jól megjövendölte a névtelen énekes, Rákócy szájába adván a szót:

„Szeret Magyarország,
Ohajt Erdélyország
S holtig szán, holtig bán,
Még a gyermekök is
Tudom, visszakíván!
Mikor rég elmentem:
Visszasóhajtotok!
Mikor rég meghaltam,
Akkor is sirattok.
Haló poromból is
Feltámasztanátok, —
Összeszednetek még
Porhanyó csontimat!”

(Vége.)

korában vetett véget a köztiszteletben élt „bába néni” életének. Nyugodjék békében.

A méhészet. Eddig Tömörkényen 20 frtot kaptak a méhészetet foglalkozó kispazdák mázsánsként a mézért — a vándortügyönköktől. Ma 40 frtjával fizetik métermázsánsként a mézet, amióta az országos méhészt egyesületnek küldik fel a mézet eladás végett. Több csongrádi és tömörkényi gazda kérelmére a D. M. K. E. csongrádi fiókjának titkári hivatala megkereste az országos méhészteti felügyelőt, hogy 50 drb méhészteti könyvet lenne szives leküldeni és a méhészteti fejlesztése érdekében támogatni a gazdák, iskolaszék és előjáróságok törekvéseit — amit a legnagyobb készséggel megígért s a kért könyveket a D. M. K. E. számára megküldte, ahol azok a gazdák, akik ohajtanak tanulni s a méhésztet foglalkozni, ingyen kaphatnak a könyvekből egy-egy példányt. Hogy mit jövedelmez a méhtenyésztés — elgondolhatni abból, hogy 25 kaptárból évente 1500—2000 koronát érő mézet lehet értékesíteni. A mi szőlősgazdáink azonban annyira nem szeretnek tanulni, hogy a permetezésre is csak bottal, büntetéssel lehetett rákényszeríteni őket. Ép így vagyunk a méhésztet is, pedig ebben a hajdan tejjel és mézzel folyó kánaánban az állattenyésztésnek, s az okszerű földművelésnek előbb-utóbb fel kell váltani a búzatermelést.

Készül a szegedi út. A szeged-csongrádi törvényhatósági műút csongrádi szakasza a Vidrehidtől a Herke-malomig augusztus 1-re készen lesz s átadatik a közforgalomnak. Az út agya már kész, az alapkövek rárakva s a kavicsolás munkálata folyik. A kövek a szentesi útról hordattak oda. Az út szakszerű vezetését Weisz Zsigmond kir. mérnök és Alt Miksa főmérnök eszközöli. Az út kiépítése körülbelül 220 ezer koronába kerül.

A kasza. Ez a kalásztenger hullámai letarló acél, nem egyszer hasonlít a vérkeringést és bonctant behatolag tanulmányozó orvosnövendékhez: szúr és vagdal úgy a véletlen, mint a gondatlanság, avagy erőszakból eredt szerencsétlenségekben. A véletlen és gondatlanság, ez a két szomorú állapot kereste meg a napokban Keller Mihály és Nagy János helybeli lakosokat is, kik közül az előbbi, midőn f. hó 2-án kaszálás közben a szükséges fenést végezte, a hosszas szárazság okozta repedések egyikeben megesúzva, a kezéből kiesett kaszába bukott. Szerencséjének mondható, hogy a kaszakő tartó szaruban a kasza megakadva, csupán 3 cm. mélyesű sebet ejtett a lágyék és gyomor közt. Annál szerencsétlenebbnek nevezhető Nagy János, aki az elmult szerdán esti 10 órakor aratásból hazafelé jövet, a Rózsa-utcában levő házromokban oly szerencsétlenül botlott meg, hogy a vállán levő kasza teljes erővel belevágódott térdhajlás alatti izmaiba. Szerencsétlenségét még azzal is tetézte Nagy, hogy a közeli házak egyikébe való bezörgetés helyett sebével lakásáig vándorolt, ahol csak éjfél után 1 órakor találta meg a szerencsétlenség által anyagilag is nagymértékben lesújtott családját. Nagy vérszegysége oly erős és sebe oly veszedelmes, hogy a leg gondosabb ápolás és orvosi kezelés szükséges a sebzett testrészt amputálásának kikerülése végett.

Vásár. A szentesi nyári országos vásár f. hó 16—17 napjain tartatik, melyre szabályszerűen kiállított marhalevéllel mindenféle lábasjószág felhajtható, — vérszentes területéről.

A kóbor kutyák ellen. Miután a tanyai lakosok sehogysem akarják betartani a szabályrendeletnek ama szakaszát, hogy nappal kutyáikat kötve tartásuk, a járási főszolgabírószág számos panasz következtében elrendelte, miszerint utasítsa az előjáróság a mezőőröket arra, hogyha kóbor kutyákat találjanak, azokat löjjeék le.

Gyűjtés. Az 1848-49-iki események egyik dicső hősenek szobrát emel a honfűi kegyelet. Nagybeeskerek kötelesttudó nőegylete gyűjtést indított, hogy ott a szabadságharc főlístenének szobrát felállítsa. A gyűjtéssel városunkban Gyánti István rendőrbiztos van megbízva, aki minden fillért, melyet a nemes célra adnak, köszönettel fogad. A gyűjtés már eddig is szépen folyik.

A zománcédények ellen. A belügyminiszter utasította az ország összes egészségügyi hatóságait, hogy a vaskezesedőknél országsszerte vizsgálatot tartsanak és a horgany-oxidall készített zománcédényeket kobozzák el, mert az ilyen edények az egészségre károsnak bizonyultak.

Diploma nélküli orvos. Szokolai Kálmán asztalossegéd nemcsak szeket, sifont, asztalt tud csinálni, hanem hajlandóságot mutat az elpusztált emberi szervezet megperálásához is. A famunkában jártos diploma nélküli orvost egy rendőr éppen akkor vette partfogás alá, mikor a gyalú oldalba rugója a gyógykezelési honoráriumot, erősen bepálinkázva követelte.

Páciense volt egy világtalan és egy elmehibás ember.

— **Mákvirágok.** Azt hinné az ember, hogy aki, ügyszólván, naponta a templomot lakja, abban erősebb az erkölcsi igazság iránti érzék, mert szíve Istenhez vonza. A gyakori példák azonban sokszor rácsáfoltak eme föltevésre. Akinek lelkebe a gonosz magát beoltotta, az nem tekint sem személyt, sem helyet, hanem erkölestelen tetteit keresztül viszi akkor, midőn van rá mód és alkalom. Az emberi vászonnak ilyen fajta gúnyái vannak Palásti Andris és Túri Kis Ferkó harangozó bújtarokon, mert közös akarattal, nem respektálván semmit sem ami szent, — szent Antal perselyét apránként dézsmálgatták. Legutóbb ilyenmű foglalkozás közepett a plébános úr érte tetten a nagyreményű esemeteket, akik a rendőrség előtt tett bevallásuk szerint, nem kevés aprópénz társaságában egy drb 20 koronás aranyat is magukkal vittek, melyből a nem éppen előkelő mulató helyeken dorbézoltak. Mindenesetre szűk most már lábukon a csizma, mert a szülők javító intézethe viszik a két dezentort.

— **Orgazgák.** Van aki maga nem akar lopni, mert legfőképp ügyetlen hozzá, de mégis szeret könnyedén élni, hát az ilyen fajtaiból kerülnek ki sokszor az orgazgák. Alig egy éve még, hogy a szegedi kir. törvényszék Dani Lina és Kádár Franci cigányasszonyokat egy hó, illetve 14 napi fogházra ítélte azért, hogy a tanyák között, mikor a gazdasszony nem volt odahaza, a cselédek lopásra buzdítva, tojást s több más éfélért potom áron szedtek össze. A két jeles asszonyosság nem okult a multon s a hét folyamán hasonló kalandban útaztak. A rendőrség ellenük az eljárást megindította.

— **A Körösbe fült.** F. hó 6-án Khirer József szentesi kántor lucernát kaszálatott a körösmenti birtokán s mikor a munkát bevégezték, lementek fürödni. Kókai Ferenc nevű 28 éves kocsis azonban valószínűleg göresöt kapott, mert dacára a közeli segítségeknek, nyomtalanul eltűnt a vízben. Holttestét a víz másnap felvetette s beszállították a temetői halottasházba.

MEZŐGAZDASÁG.

Rovatvezető: Réti Jenő.

Cséplőgépek szalmatüzelése káros hatással van-e a termelésre?

Könnyen visszaemlékezhetik minden gazda arra, midőn határunkban feltűnt az első szalmatüzelésszekrényes gőzeséplőgép.

Elterjedését még az első évben elősegítette azon körülmény, hogy a cséplőt kereső gazda látva azt, miszerint szalmatüzelésszekrényes géppel csépelve megmarad egy bizonyos összeg zsebében, amit ennek hányában kénytelen volt tüzelő anyagra kiadni. Örövendve a látszólagos megtakarításnak, alig bírta várni, hogy ily géppel csépelthessen. Következésképpen nagy lett a kereslet a szalmatüzelésszekrényes gőzeséplőgépek iránt. Látván ezt a géptulajdonosok, igyekeztek a következő cséplési időnyre felszerelni a szalmatüzelésszekrényt. Ez időtől kezdve csak szalmatüzelésszekrényvel felszerelt gőzeséplő gépet vásároltak. E gépek azután oly gyorsan elterjedtek, hogy néhány év multával keresve sem lehetett találni határunkban szén vagy fatüzelésre felszerelt gőzeséplőgépet.

Hogy a szalmával való tüzelés csak látszólag jár megtakarítással, tényleg azonban a gazdaságra nézve nagykárral végződik, a következő példával tüntetem fel.

Pl. van egy gazdaságban 2500—3000 kereszt gabona. Kedvező időjárás esetén 6 nap alatt az el is csépelhető, feltéve, ha 500 csomót képes az illető gép naponként kiesélni. Tegyük fel, hogy most nem szalmával, hanem szénrel tüzelünk, vásárolunk e célra 30 mmázsa szenet, mely mázsánként alig kerül többre 2 korona s néhány fillémmel, tehát összesen 60—80 koronába.

Eltételezve azon nagy előnytől is, hogy szén-tüzelés mellett a munka sokkal könnyebb, úgy-szintén a gőzfejlesztés is, itt van a nagy megtakarítás, nem pedig a szalmatüzelés mellett. Mert különösen esős időjárás esetén a szalma mindig nyirkos s eltüzelésük 6 nap alatt 12 szekér szalmát, melynek értéke — tekintve az idej igen kevés szalmatermést, — a legkisebb árban is 192 koronára tehető.

Tehát világos, hogy a szénrel való tüzelésnél nemesak tökéletesebb munkát végeztünk, hanem értékben tényleg megtakarítottunk 132 koronát,

egy a fenti példához hasonló mennyiségű szalmagabonával rendelkező gazdaságban.

Az említett értékvesztésen kívül van még a szalmatüzelésnél egy nagy vesztesége a mezőgazdaságnak, mely nem egyéb, mint az évi istállótrágya mennyiségnek évről-évre beálló rohamos csökkenése.

Nagyon természetes, hogy a szalmatüzeléssel fogyasztjuk az alomszalma mennyiséget; már pedig minél kevesebb az alomszalma, annál kevesebb az istállótrágya.

Az istállótrágyában nagy mennyiségű növényi tápszer van, mely elősegíti a növényzár nagyra-növését, kifejlődését; innen van az, hogy tápszergazdag talajban szárazság esetén is nagy a szalmatermés. Tehát ha az istállótrágyához való szalmát eltüzeljük, nyilvánvaló, hogy nem pótolhatjuk vissza a szalma fejlődéséhez szükséges tápszereket sem.

Fentiekből kifolyólag szalmatüzeléssel rendszerrel kiteszük magunkat annak, hogy a jövőben úgy szalma, mint szemtermés terén nagy termésesülkés áll be. Különösen oly gazdaságokban, hol a földek tetemes része szikes, az idej kevés szalmatermést figyelembe véve, az arató részszalma kiadása után szalmatüzeléssel cséplés mellett teljes lehetetlenség a kellő mennyiségű istállótrágya előállítása.

Most éppen a cséplési időny előtt állva, idő-szerűnek tartom a fenti kérdés felett gondolkodni s felhívni különösen a szikes földeken gazdálkodók figyelmét, hogy saját jól felfogott érdekében, ha csak lehet, kerüljék el a szalmatüzelésszekrényes gőzeséplők alkalmazását.

Rovatvezető.

Társzerkesztők:

BLÁZSIK MIHÁLY ÉS SÁGHY MIHÁLY.

Kiadók és laptulajdonosok: BOZÓ ÉS JUSTIN.

Bozó és Justin könyvnyomdája.

Kereskedő tanoncnak

felvétetik egy irni és olvasni tudó, jó családból való fiú. — Bővebb felvilágosítást Kämpfner Vilmos kereskedő nyújt.

Hirdetmény.

Csongrád község előjárósága részére szükséges 4 darab előfogatnak vállalat útján leendő biztosítására megtartandó árlejtés 1904. július hó 18-án délelőtt 8 órakor a II. jegyző hivatalában fog megtartatni.

Árlejtési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Csongrád, 1904. július 1-én.

Kovács
jegyző.

Hirdetéseket

olcsó árért
felvesz

a kiadóhivatal.

☞ Befőttes üvegek
lekötéséhez a legki-
tűnőbb minőségű ☞

hólyagpapir

(pergamenpapir) ol-
csó árért csakis ☞

Bozó és Justin
üzletében kapható. ☞

**BRÁZAY FÉLE
SÖSBORSZESZ**
NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
MELLÉKELVE VAN!

Válogatott csongrádi borok:

Literenkint kimérve 28 kr.
Adó nélkül nagyban 18 kr.

Elsőrendű kőbányai sörök (jégbe hűtve):

Nagy üvegenként (14 kr.
Üveg biztosíték (vagy csere) 6 kr.
Literenkint kimérve 24 kr.
25 literes hordónként 5 frt — kr.

Jég a délelőtti órákban:

Kilogrammonként 1 kr.
Métermázsánként 60 kr.

Valódi párlatok

(saját főzés):

1 L. valódi törkölypálinka 1 frt — kr.
1 L. val. borseprúpálinka 1 frt — kr.
1 L. valódi szilvapálinka . 1 frt — kr.
1 L. valódi sárga barack-
pálinka 1 frt 60 kr.
stb.-féle égetett szeszes italok jutányos
árakon kaphatók, nagyban és kicsinyben

AUSLÄNDER JENŐ

pálinkafőző és finomító, bor- és sörkereskedőnél
Csongrád.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint Csongrádon a Jókai Mór-utca (volt Malom-utca) 32. számú házban

épület- és bútorasztalos műhelyt

rendeztem be, hol megrendelés folytán készítek mindenféle asztalosmunkát.

Több éven át szerzett szakképzettségem folytán elvállalom a legfinomabb bútorok elkészítését matt, vagy fényezett kivitelben, valamint épületmunkákat is a legjutányosabb árak, pontos kiszolgálás és jótállás mellett.

A n. é. közönség szíves partfogását kérve, vagyok tisztelettel

Pintér Márton
asztalos.